



ELINympÄRISTÖTARKASTELU
HEVOSSILTA 2026

ELINympÄRISTÖTARKASTELU

Luontopositiivisesta toiminnasta voimavara matkailuun

Hevossillalle tehty elinympäristötarkastelu, joka painottuu yrityksen omistamalle maa-alueille sekä myös alueen historiallisiin arvoihin. Tämä raportti on osa Timanttiset aktiviteetit osana maaseutumatkailuyritysten kasvupolkua -hanketta, sekä Timanttiset aktiviteetit -hankkeen työpajasarjaa.

Tekijät

Hanna Westerlund, ProAgria Etelä-Suomi ry / MKN Maisemapalvelut
Kartat ja paikkatieto ©Paikkatietoaineiston ortokuva 2026.

MKN Maisemapalvelut

Kuvat: Hanna Westerlund



SISÄLLYS

1. JOHDANTO	 4
2. TOTEUTUS JA SELVITYSALUEET	 5
3. TULOKSET	 6
LÄHTEET	 12

1 JOHDANTO

Tässä tarkastelussa perehdytään Forssassa Tampereentien varrella sijaitsevaan Hevossillan museotilaan ja sen maa-alueisiin. Tila sijaitsee n. 7 km Forssan keskustasta pohjoiseen. Tarkasteltu selvitysalue on kokonaisuudessaan Hevossillan omistamaa maa-alueita. Tarkastelu on tehty elinympäristötarkastelun näkökulmasta. Tämä selvitystyö tehdään pohjatyöksi Luontoposiitiivinen matkailu -työpajasarjaan, jossa syvennyttään tutkimaan millaisia hyötyjä matkailu voi tarjota näiden kyseisten luontoarvojen parantamiseen sekä pohdintaan, jossa tarkastellaan mahdollisia alueellisia luontoarvojen positiivisia lisäisyyksiä. Selvitystyöt on tehty kesällä 2026.

Elinympäristötarkastelussa huomioidaan maa-alueiden luontoarvot pääpiirteittäin ja se ei syvenny tarkkoihin lajikohtaisiin luontoselvitystason kartoituksiin. Tarkastelun pääpaino on yleiskuvaus luontotyypeistä ja niiden luonnotilaisuus. Selvityksen tavoitteena on huomioida valituilla alueilla vallitseva luontopääoma ja miten sitä tulisi vaalia. Luontopääomalla tarkoitetaan tässä selvitystyössä sitä luonnonkirjoa, jonka elinympäristö sijoittuu sille valitulle maa-alalle. Yritystoiminnalle tämän strategian avulla avautuvat vaikuttamismahdollisuudet ovat välittömiä, konkreettisia ja todennettavia, paikallista elinympäristöä vaalivia toimenpiteitä.



Hevossillan vanha hirsinavetta, joka nykyään toimii tilausravintolana.

2 TOTEUTUS JA SELVITYSALUEET

MAASTOTYÖT JA ESISELVITYS

Maastoalueet käveltiin läpi kesäkuussa 2026. Alueen maanomistaja on Hevossillan museotilan omistajat, joiden suvulla alat ja kiinteistöt ovat olleet hallussa 1940-luvusta lähtien. Maastokatselmusta ennen alalle on tehty lisäksi paikkatietoaineiston tarkastelu, sekä esitietojen koonti. Tässä tarkastelussa on käytetty lisäksi jo aiemmin koonnettuja luontotietoja, joita ovat Hämeen ammattikorkeakoulun Tatja Sunbergin koontama Hevossillan museotilan kasvi-inventointi, 1.osa (2020), sekä Hämeen ELY-keskuksen päätös Hevossillan luonnonsuojelun alueen perustamisesta (2009).

Maastokävelyn suoritettiin tarkastelemalla luonnonpiirteitä ja havainoimalla mahdollisia havaintoja. Alueet kuljettiin läpi reippaasti.

Selvitysalueita oli yksi ja siitä tässä alla karttakuva.



Kiinteistörajaus korostettu keltaisella. Kuva: Paikkatietoikkuna ortokuva (2026)

3 TULOKSET

HEVOSSILLAN MUSEOTILA JA SITÄ YMPÄRÖIVÄT ALUEET

Hevossilta sijaitsee perinteisessä hämäläisessä maaseutumaisemassa, jossa historiallinen rakennusperintö, avoimet viljelyalueet ja vanhat metsät muodostavat arvokkaan kulttuuriympäristön. Alueella harjoitetaan edelleen maataloutta, mikä ylläpitää maiseman ominaispiirteitä.

Museotilan ympäristössä on noin 17 hehtaaria METSO-ohjelmaan kuuluvia suojelumetsiä sekä vanhoja metsiä, joissa esiintyy muun muassa liito-orava. Hevossilta yhdistää kulttuuriperinnön vaalimisen, luonnonsuojelun ja maaseutumaiseman säilyttämisen osaksi matkailu- ja museotoimintaa.

Vanhoja ilmakuvia tarkastellessa (Paikkatietoikkuna.fi) voi havaita, että maanomistajan metsäalueet ovat pysyneet 1900-luvulta lähtien hakkaamattomina, eikä sen kosteammille alueille ole myöskään tehty lisää ojituksia. Tämä on mahdollistanut metsien kehittymisen luonnontilaiseksi ja moni-ikäiseksi, sekä myös metsäkortekorpien kehittymisen.



Museopihapiirin takaa avautuvat polut luonnonmetsään. Täysin luonnontilaisia metsiä on Etelä-Suomessa enää vain vähän.



Lahopuu tarjoaa elinympäristön ja ravintoa lukuisille sienille, hyönteisille, sammalille ja jäkälille sekä toimivat kasvualustana uusille puuntaimille. Lisäksi maapuut ylläpitävät metsän ravinnekiertoa, kosteustasapainoa ja ekologista jatkuvuutta.



Luonnontilaisen metsän keskellä on asiakasryhmien käyttöön tarkoitettu laavurakenne. Alueelle on tuotu myös linnunpönttöjä tukemaan monipuolista lintukantaa.

Luonnonarvot

Alueella sijaitseva luonnonsuojelualue kattaa n. 17 hehtaaria. Tämä ala pitää sisällään metsäkortekorpea, useita vaarantuneita luontotyyppiejä sekä arvokasta lajistoa, kuten liito-oravan. Tässä lueteltuna vaarantuneet luontotyypit:

Kostea ravinteikas lehto - Silmälläpidettävä (NT)

Kosteat lehdot mm. ylläpitävät vaateliaan kasvi-, sieni- ja eläinlajiston elinmahdollisuuksia ja tarjoavat tärkeitä elinympäristöjä monille uhanalaisille ja harvinaistuneille lajeille.

Lehtomainen kangas - Vaarantuneet (VU)

Luonnontilaiset ja rakenteeltaan monipuoliset lehtomaiset kankaat ylläpitävät metsien ekologista toimivuutta, turvaavat vaateliiden metsälajien elinympäristöjä.

Keski-ikäiset kuusimaiset lehtomaiset kankaat - Silmällä pidettävät (NT)

Näiden säilyttäminen on tärkeää, sillä ne mm. ylläpitävät metsien ekologista jatkuvuutta ja lahoppuujatkumoa.

Keski-ikäiset sekapuustoiset lehtomaiset kankaat - Silmällä pidettävä (NT)

Tuoreet kankaat - Silmällä pidettävä (NT)

Kaikki nämä selvitysalueella esiintyvät luontotyypit ja metsäkortekorvet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita metsäelinympäristöjä. Niille kaikille ovat ominaisia rakenteellinen monipuolisuus, vanha puusto, lahoppu sekä monipuolinen ja osin vaateli lajisto.

Näiden luontotyyppien ja elinympäristöjen säilyttäminen on tärkeää, sillä ne ylläpitävät metsien ekologista jatkuvuutta, turvaavat uhanalaisten ja vanhoista metsistä riippuvaisen lajien elinympäristöjä sekä vahvistavat alueen luonnon monimuotoisuutta.

Luontoarvojen toteutuminen osa-alueella: Hyvä.

Ala on luonnontilaista metsää ja suojelun alla. Puuston rakenne on moni-ikäistä ja alalla on lahoppuuta. Haavat ja varttuneet kuuset tarjoavat erinomaisen elinympäristön myös liito-oravalle, jota alueella ja sen läheisyydessä on havaittu.

Erityistä:

- luonnonmetsä, metsäkortekorpi ja luonnonsuojelualueet
- arvokas kulttuuriympäristö
- liito-oravan reviiriä
- runsas linnusto, tikkoja, pikkulintuja, yms.
- runsaasti lahoppuuta
- runsaasti hyönteisiä, perhosia ja sudenkorentoja
- tila yhdistää kulttuuriperinnön vaalimisen, luonnonsuojelun ja maaseutumaiseman säilyttämisen osaksi matkailu- ja museotoimintaa.

Alueella havaittuja muita lajeja:

Kanahaukka, käpytikka, pohjantikka, palokärki, näätä, yms.



Metsäkortekorpi on rehevä, luonnontilainen puustoinen suotyyppi, jota pidetään usein mustikkakorven alatyypinä. Se kuuluu metsälain mukaisiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin.



Luonnontilainen kuusivaltainen lehtomainen kangas on monimuotoinen metsäelinympäristö, jolle ovat ominaisia eri-ikäinen puusto, lahoppuun jatkuvuus sekä rehevä ja monipuolinen lajisto.

MAISEMA-ARVOT JA HISTORIALLISET ARVOT

Hevossillan tila sijaitsee Forssassa vanhan Tampereentien varrella alueella, jossa on ollut asutusta jo ennen teollistumista. 1800-luvulla tila kuului Forssan puuvillatehtaan kartanolle, ja siellä hoidettiin kartanon hevosia sekä sairas- ja joutokarjaa. Tilan halki kulkeva Tampereentie oli merkittävä kuljetusreitti Matkun asemalta Forssan puuvillatehtaalalle, ja sen varrelle rakennettiin vuonna 1878 myös Suomen ensimmäinen puhelinlinja.

Vuonna 1945 tila siirtyi Muolaasta evakkoon tulleen Merojen suvun omistukseen. Tilalla harjoitettiin vuosikymmenten ajan maataloutta ja kotieläintuotantoa, kunnes 2000-luvun alussa se alkoi kehittyä museo- ja matkailutilaksi.

Alueelle on siirretty noin 20 historiallista hirsirakennusta eri puolilta Lounais-Hämettä. Museokokonaisuuden keskeinen rakennus on vuonna 1805 rakennettu Flinkin torppa, joka on Forssan vanhin kokonaisena säilynyt asuinrakennus.

Hevossillan toiminnassa kulttuuriperinnön vaaliminen, luonnonsuojelu ja maaseutumaiseman säilyttäminen muodostavat keskeisen osan yrityksen matkailu- ja museotoimintaa.



Tilalle on pelastettu ja koottu vanhoja rakennuksia ja esineistöä eri aikakausilta. Rakennuksia on tuotu Länsi- ja Keski-Suomesta, vaan suurin osa niistä on Forssan alueelta. Rakennukset muodostavat pihapiiriin kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden.



Vanhasta Senaatin kartasta vuodelta 1884 erottuu Hevossillan tilan pellot ja niityt. Kartan keskellä kulkeva nykyinen Tampereentie on 1800-luvulla rakennettu yhteys Forssan puuvillatehtaan ja Matkun rautatieaseman välillä. Tie on ollut keskeinen osa Hevossillan historiaa, ja sen varrelle rakennettiin vuonna 1878 Suomen ensimmäinen puhelinlinja. Karttakuva: Vanhatkartat.fi



Vuoden 1960-luvun kartta alueelta. Karttakuva: Vanhatkartat.fi

4 LÄHTEET

- Luontopositiivisuus Suomen matkailun mahdollisuutena -webinaari, Visit Finland 23.9.2025
- Hyvärinen E, Juslén A, Kemppainen E, Uddström A & Liukko U-M (toim) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus
- Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>
- Lajitietokeskus
- Hämeen ELY-keskuksen päätös Hevossillan luonnonsuojelualueen perustamisesta (2009).
- Hämeen ammattikorkeakoulun Tatja Sunbergin koontama Hevossillan museotilan kasvi-inventointi, 1.osa (2020)
- Vanhatkartat.fi

ELINympÄRISTÖTARKASTELU

Luontopositiivisesta toiminnasta voimavara matkailuun



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET
ETELÄ-SUOMI